
Knuffel in de kist

Saida Aoulad-Baktit

Oma is overleden. Ze is in het mortuarium van het ziekenhuis. De wasvrouwen hebben haar zojuist ritueel gewassen en in doeken gewikkeld. De gebeden zijn uitgesproken. Ze ligt in de kist. Haar kleindochter heeft het allemaal gezien. Ze is verdrietig. Oma ligt daar zo alleen. Ze wil haar knuffel bij oma neerleggen. Maar nee, dat mag niet van haar moeder en tantes. Oma is nu rein en een knuffel maakt haar weer onrein. Dat kan niet. 'Maar waarom nou niet?' vraagt het meisje. 'Het hoort niet. Het is niet volgens de voorschriften van de profeet', zeggen de vrouwen. Het meisje begrijpt het niet en ze is nu ook verdrietig, omdat oma geen knuffel mee mag.

Dit is een van de vele gevallen waarmee ik in de praktijk geconfronteerd word. Als islamitisch geestelijk begeleider en consulent allochtone patiënten speel ik in deze situatie een bemiddelen-de rol. Er is veel in beweging bij moslims, bij de tweede, derde en vierde generatie van migranten. Er is innerlijke strijd tussen wat de traditie voorschrijft en wat emoties teweeg brengen. De derde en de vierde generatie leven volop in de westerse cultuur en de afstand tot wat traditioneel is, wordt groter. Ook het steeds grotere aantal mensen met een gemengde relatie – moslim en niet-moslim – zorgt voor veel vragen en soms strijd. Juist in moeilijke situaties, van ziekte en dood, botsen de emoties met de traditie. De homoseksuele man die overlijdt en die aan niemand van zijn familie verteld heeft dat hij een relatie heeft. De vriend wil ook afscheid nemen. De zoon die zich zelf in brand gestoken heeft en overleden is. Moeder is Nederlands en wil een crematie, vader is moslim en wil zijn zoon begraven. Of het meisje van 17 dat te vroeg bevalt van een ernstig zieke baby die een paar dagen na de geboorte overlijdt. Ze heeft haar familie verteld een maand elders te werken en gaat na drie weken weer terug. Niemand weet ervan.

Bemiddelen en hoop en troost bieden vanuit de islam, dat is mijn rol. Omdat ik zelf moslima ben, geniet ik vertrouwen, ook van de traditionele moslims. Ik ken de voorschriften en weet waar ruimte zit. Ik zoek de ruimte voor de emoties. Zo ben ik als een moeder en zus voor het 17-jarige meisje. Dan heeft ze tenminste nog iemand die bij haar is in die moeilijke periode. De homovriend heeft afscheid genomen, voordat de familie kwam om hun zoon ritueel te wassen. Tegen de vrouwen zeg ik dat afscheid nemen maar één keer kan en dat ze het dan ook goed moeten doen. Allah is barmhartig, rechtvaardig en goedgunstig (*Ihsan*). Dat haalt hen over. De knuffel mag mee in de kist.

Saida Aoulad-Baktit

Islamitisch geestelijk begeleider / Zorgconsulent allochtone patiënten, Radboudumc Nijmegen